

Suuri valiokunta  
pöytäkirja 31

Pöytäkirja Eduskunnan suuren  
valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin  
keskiviikkona 1 päivänä joulukuuta 1971.

Puhetta johti valiokunnan pu-  
heenjohtaja ed. Veikko Vennamo.

1 §.

Saapuvilla oli 40 valiokunnan jäsentä ja varajäsentä,  
joten valiokunta oli päätösvaltainen. (liite)

2 §.

Kulumassa olevan viikon aikana mahdollisesti sattuvissa ni-  
miäänestyksissä sihteeriä avustamaan kutsuttiin edustajat  
Mäen ja Rytkösen.

3 §.

Merkittiin, että eduskunnalta olivat valiokunnalle saapuneet  
pöytäkirjanotteet istunnosta 30.11.1971 pöytäkirjan 41 - 46 §:n  
kohdalta, mitkä vastasivat päiväjärjestyksen asioita 1 - 6.

4 §.

Esiteltiin päiväjärjestyksen asian n:o 1.

Käsittelyn pohjana oli valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o  
69.

Ed. Koivunen ed. Äsvikin kannattamana ehdotti, että käsit-  
telyn pohjaksi otettaisiin valtiovarainvaliokunnan mietintöön  
liittyvään vastalauseeseen n:o III sisältyvä vakiehdotus.

Ed. Vainio ed. Volotisen kannattamana ehdotti käsittelyn  
pohjaksi vastalauseetta n:o IV.

Käsittelyn pohjasta suoritettiin kaksi äänestystä, molem-  
mat tapahtuivat seisaalleen nousten. Ensiksi äänestettiin ed.  
Koivusen ja ed. Vainion ehdotuksista, jolloin valiokunnan enem-  
mistö kannatti ed. Koivusen ehdotusta ja sen jälkeen ed. Koivu-  
sen ehdotuksesta mietintöä vastaan, jolloin enemmistö oli mie-  
tinnön kannalla.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä suoritettiin seuraavat  
äänestykset:

48 §. Ed. Mäki ed. Nikkilän kannattamana ehdotti, että  
pykälän johdantolause hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Äänestettäessä enemmistö kannatti mietintää.

50c §. Ed. Mäki ed. Nikkilän kannattamana ehdotti, että pykälä hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena. Äänestyksessä enemmistö kannatti mietintöä.

Voimaantulosäännös. Ed. Mäki ed. Nikkilän kannattamana ehdotti, että voimaantulosäännös hyväksyttäisiin II vastalauseen mukaisena.

Äänestettäessä asiasta enemmistö kannatti mietintöä.

#### 5 §.

Esiteltiin päiväjärjestyksen asia n:o 2.

Käsittelyn pohjana oli valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 71.

Valiokunta yhtyi keskustelutta kannattamaan mietintöä.

#### 6 §.

Esiteltiin päiväjärjestyksen asia n:o 3.

Käsittelyn pohjana oli talousvaliokunnan mietintö n:o 11.

Käsittelyn pohjasta tehtiin seuraavat muutosehdotukset: Ed. Vainio ed. Volotisen kannattamana ehdotti, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin talousvaliokunnan mietintöön liitetyn ensimmäisen vastalauseen mukainen lakiehdotus. Ed. Koivunen ed. Juvelan kannattamana puolestaan ehdotti, että käsittelyn pohjana pidettäisiin II vastalauseen mukaista ehdotusta.

Asiasta äänestettäessä suoritettiin äänestys ensin ed. Vainion ja ed. Koivusen ehdotusten välillä, jolloin valiokunnan enemmistö kannatti ed. Vainion ehdotusta. Kun tämän jälkeen toimitettiin äänestys ed. Vainion ja mietinnön välillä, valiokunnan enemmistö kannatti mietintöä, joka näin ollen pysyi käsittelyn pohjana.

Yksityiskohtainen käsittely:

I lakiehdotus:

6, 12, 20, 34 ja 41 §:n kohdalla ed. Kauppi ed. Linkolan kannattamana ehdotti, että kukin lainkohta hyväksyttäisiin ~~muttamukm~~ vastalauseen mukaisena. Jokaisesta ehdotuksesta kohdalaan äänestettiin ja valiokunnan enemmistö kannatti mietintöä.

II lakiehdotus:

4 §. Wd. Vainio ed. Volotisen kannattamana ehdotti, että lainkohta hyväksyttäisiin seuraavan sisältöisenä: liite. Äänestettäessä valiokunnan enemmistö kannatti mietintöä.

11 §. ed. Paananen ehdotti, että pykälän 5 mom. hyväksyttäisiin ~~muutettiin~~ hallituksen esityksen mukaisena. Valiokunta yhtyi yksimielisesti ehdotukseen.

7 §.

Esiteltiin päiväjärjestyksen asia n:o 4.

Käsittelyn pohjana oli talousvaliokunnan mietintö n:o 12.

Puheenjohtaja ilmoitti, että ärsäät valiokunnan jäsenet olivat toivoneet asiassa kuultavan poliisiviranomaisten edustajaa ja ~~xx~~ että paikalla oli Helsingin poliisilaitoksen rikospoliisiosastosta apulaisosaston johtaja Unto Vuono sekä tiedusteli halutaanko häntä kuulla asiantuntijana.

Ed. Paananen huomautti talousvaliokunnassa kuullun 18 asiantuntijaa, joista puolet vaastustivat käytön rankaisemista ja puolet olivat toista mieltä. Johtaja Vuono, jota ei ollut kuultu talousvaliokunnassa vaan lakivaliokunnassa, kuului ilmeisesti ensimmäiseen ryhmään. Ed Paananen ei halunnut vastustaa hänen kuulemistaan, mutta huomautti että toisinajattelivia asuntijoitakin saatettiin valiokunnassa vielä tarvita.

Valiokunta päätti kuulla johtaja Vuonoa asiantuntijana.

Johtaja Vuono kertoi huumausainerikosten yleistymisestä että kun niitä oli vuonna 1967 ollut 30 niin tänä vuonna sellaisia on ollut jo 5 000. Johtaja Vuono poliisiviranomaisen kannalta piti tärkeänä, että myös huumausainekäyttö rangaistaisiin. Kertoi hoitopaikkoja olevan 20 mutta hoitoon hakeutuvia vuosittain 3 000. Pelkäsi seurauksia, jos hallituksen esitys hyväksyttäisiin.

Asiassa käytiin yleiskeskustelua, jolloin puheenvuoroja käyttivät ed. Rytönen, ed. Toivonen, Paananen, Hostila, Siltanen, Kauppi, Vainio, Vaittinen, Kaarna, Jokinen ja Karkinen.

Ed. Ehrnrooth ehdotti, että asia lähetettäisiin jaostoon paheksuen sitä, että talousvaliokunta oli poikennut lakivaliokunnan lausunnosta.

Kun ed. Ehrnroothin ehdotusta ei kannatettu, se raukesi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä tehtiin seuraavat ehdotukset:

2 §. Ed. Kauppi ed. Linkolan kannattamana ehdotti, että pykälä hyväsyttäisiin sellaisena kuin se oli talousvaliokunnan mietintöön liitettyssä vastalauseessa.

Asiasta toimitettiin äänestys ensin seisaalleen nousten, jollin puheenjotaja totesi enemmistö kannattavan mietintöä.

Ed. Mäen pyynnöstä toimitettiin tämän jälkeen nimittäin äänestys, jolloin kummankin ehdotuksen puolesta annettiin 20 ääntä.

Näin ollen mietinnön ja ed. Kaupin ehdotuksen välillä oli suoritettava arvonta, jolloin ed. Hostila, puheenjotajan pyydettyä häntä nostamaan arvon, nosti arvan ei, mikä tiesi sitä, että ed. Kaupin ehdotus oli voittanut.

Valiokunta hyväksyi siis 2 §:n ed. Kaupin ehdotuksen mukaisena.

3 § hyväsyttiin keskustelutta.

4 § Edl Vainio ed. Volotisen kannattamana ehdotti, että pykälään lisättäisiin uusi 2 mom. seuraavasti:  
liite.

Äänestettäessä valiokunnan enemmistö kannatti mietintöä.

Muut kohdat hyväsyttäin keskustelutta.

8 §.

Esiteltiin päiväjärjestyksen asia n:o 5.

Käsittelyn pohjana ooi sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 22.

Valiokunta hyväksyi mietinnön keskustelutta.

9 §.

Esiteltiin päiväjärjestyksen asia n:o 6.

Käsittelyn pohjana oli maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 33.

Ed. Volotinen ed. Vainion kannattamana ehdotti, että käsittelyn pohjaksi pantaisiin lakialoite n:o 116. Valiokunta kannatti mietintöä.

10 §.

Ed. Weckman lausi paheksumisen puheenjohtajan pitämän kiireellisen käsittelytahdin johdosta, kun hänelle ei ollut annettu puheenvuoroa päiväjärjestyksen 5 asiaa käsiteltäessä.

vaikka hän oli seisten sitä ettei asia enää ollut korjat

änyt.

Puheenjohtaja katsoi Vakuudeksi Evert Raunetsalo

Lähetetään suureen valiokuntaan

I käsittelyssä käytetyt puheenvuorot

Hallituksen esityksen n:o 117 sekä eräiden lakialoitteiden,  
laiksi tulo- ja omaisuusverolain muuttamisesta, johdosta

225 Mykkänen, 226 Ilaskivi, 227 Sinisalo, 228 Rekonen,  
229 Hjerppe, 230

Hallituksen esityksen n:o 98 sekä eräiden lakialoitteiden,  
kansanterveyslaiksi ja laiksi kansanterveyslain voimaannpanosta,  
johdosta

231 Lankinen, 232 Tiekso, 233 Ruokola, 234 Kauppi,  
235 Kaipainen, 236 Kainulainen, 237 L. Linna,  
238 Aro

Hallituksen esityksen n:o 128 (1970 vp.) sekä eräiden laki-  
aloitteiden, huumausainelaiksi, johdosta

240 Särkkä, 241 Jokinen, 242 S. Westerlund,  
243 Paasivuori.

Hallituksen esityksen n:o 177 sekä eräiden lakialoitteiden,  
laiksi erityislapsilisälain 7 §:n muuttamisesta, johdosta

245 L. Aalto, 246 Laine.

Lakialoitteiden n:ot 115 ja 116, laiksi maanhankinnan rajoitta-  
misesta, johdosta

248 Volotinen.

30.11.1971

240. Ed. S ä r k k ä: Herra puhemies!\$ Nään nykyiseen  
aine  
huumausongelmaan kaksi syyllistä, Eräät sosiologit ja lääkärit,  
jotka ovat hyväksyneet huumausaineet ja sanoneet, että niiden  
kanssa on tultava toimeen. Muualla vastuunsa tunteneet lää-  
kärit ja sosiologit pyrkivät rakentamaan yhteiskuntaa, joka  
olisii niin miellyttävä elää, että korvikkeita ei tarvittaisi.  
Toinen syyllinen ovat perheet, jotka kasvattavat helposti ikä-  
vystyviä nuoria. Jotkut vanhemmat tekevät liikaa lastensa puo-  
lesta. Lasten omaa aloitekykyä ei kehitetä. Tarpeiden tyydy-  
tys on helposti välineellistä, ja näitä välineitä lapsi ja  
nuori on tottunut saamaan heti, kun vain toivoo. ~~The~~ *Tutkimus*  
ulkomaanmatkan tai auton voi joissakin perheissä saada ~~myös~~  
yhtä helposti ja nuori odottaa myös saavansa ne ilman omia  
ponnistuksia.

Huumausainekysymyksen yhteydessä ei mielestäni kannata  
puhua tupakasta ja alkoholista, joiden valmistuksen ja mainon-  
nan säätelystä vastaa viime kädessä eduskunta. Huolimatta  
näiden aineiden kiistat<sup>i</sup>omasta haitoista yhteiskunta suhtautuu  
niihin hyväksyvästi ja siis aivan erilailia kuin huumausainei-  
siin, joihin se suhtautuu kielteisesti. Siten huumausaineiden  
aiheuttamat haittavaikutukset on katsottu yhteiskunnan taholta  
muita ongelmia vaikeammiksi.

Mitä taas lääkkeiden väärinkäyttöön tulee, ne ongelmat  
kuuluvat apteekkitavaralakiin eivätkä tämän lain yhteyteen.

41/MK

30.11.1971

240. Ed. Särkkä.

2.

Mikä sitten on tulevaisuuden kuva? Se voi olla niin karmea, että koko perhe istuu tokkurassa, lapset käyttävät huumausaineita, äiti nielee unilääkkeitä ja isä juo viinaa. Kukaan ei pysty tai ei halua eritellä syitä, sillä on helpompu kemiallisesti tainnuttaa ahdist~~u~~neisuus ja pahat tunteet kuin ottaa ne puheeksi kotona ja työmailla.

41/MK

30.11.1971

24). Ed. J o k i n e n : Herra puhemies! Huumausaineiden käytön huolestuttava lisääntyminen edellyttää vakavia toimenpiteitä tämän kehityksen pysäyttämiseksi. Nuorisoasemien tarve tunnettiin A-klinikoiden piirissä jo <sup>10</sup> ~~11~~ vuotta sitten, jolloin huumausaineiden ja lääkkeiden väärinkäyttöä jo oli ilmennyt, mutta vasta 1960-luvun loppupuolella tilanteen äkkiä vaikeutuessa siinä määrin, että huumausaineiden käytöstä oli tulossa vaikea ongelma, ryhdyttiin toimenpiteisiin. Ja tässä tilanteessa nuorisoasemien kokeiluluontoinen toiminta aloitettiin Helsingissä, Turussa, Tampereella ja eräissä muissa kaupungeissa. Amerikassa ja myös Länsi-Euroopan kapitalistisissa maissa oli huumausaineongelma varsin vaikea jo paljon aikaisemmin kuin sen laajempaa ilmenemistä havaittiin Suomessa. Kuitenkin jo vuonna 1961 on Suomi ratifioinut muiden pohjoismaiden ohella ns. huumausaineyleissopimuksen, joka 23.7.1965 annetun asetuksen mukaan tuli voimaan 5 päivänä elokuuta 1965. Tämän ja 23 päivänä marraskuuta 1956 annetun huumausainelain voimassaolon aikana kuitenkin huumausaineiden käyttöä alkoi maassamme esiintyä huolestuttavassa määrin.

Hallituksen esityksessä on omaksuttu se kanta, ettei huumausaineiden käyttö olisi enää rangaistava teko. Tähän käsitykseen on päädytty siitä syystä, että huumausaineiden käyttö on seurausta muista yhteiskunnallisista ja yksilökohtaisista



ongelmista. Rikosoikeudellisilla toimenpiteillä ei yleensä pystytä vaikuttamaan riippuvuustilaan joutuneisiin huumausaineiden käyttäjiin. Lakivaliokunnan enemmistö näyttää kuitenkin ottaneen toisenlaisen kannan. Vasemmiston yhtyy vastalauseessaan hallituksen esitykseen, joka on oikeampi kanta tässä asiassa. Lääkärit, sosiaalityöntekijät ja hoitohenkilökunta, jotka esim. A-klinikoiden ja nuorisosemien piirissä ovat perehtyneet alkoholin ja huumausaineiden käytön johdosta ~~on~~ syntyneisiin ongelmiin ja taustaan, jolta päihteiden käyttö ongelmaksiksi muodostuneena on syntynyt, tietävät tarkalleen rangaistusten uhan tehottomuuden silloin, kun yksikö on monenkaltaisten ruumiillisten ja sosiaalisten vammojen ruhjoma. Näiden vammojen laatua ei kuitenkaan voida todeta samoin kuin todetaan invaliditeetti muissa sairauksissa. Päihteiden käyttäjän erottaminen tässä<sup>t</sup> olotilastaan ja huumausaineiden käytöstä ei onnistu kuritoimenpiteillä sen paremmin kuin asunnottoman ja työttömän alkoholistin kuntouttaminen rankaisutoimenpitein.

Huumausaineiden käytön lisääntyminen maassamme ei suinkaan johdu pelkästään siitä, että tätä ainetta niin tehokkaasti tänne toimitetaan ja että sillä kerätään suuria voittoja, <sup>E</sup>llei yhteiskunnassamme ole tekijöitä, jotka luovat otollisen maaperän huumausaineiden tulla, ne eivät leviä tähän maahan. Mutta se epävarmuus, asuntopula ja työttömyyden uhka, joka leijuu kaikkialla suomalaisessa yhteiskunnassa, synnyttää maaperää näille tuhoaville myrkyille. Jos kysymme esim., kuinka moni tämän päivän yliopistossa valmistuvista tietää saavansa opintojaan vastaavan toimen tai kuinka moni kauppaopistosta val-

mistuva löytää oman tehtävänsä? Vielä vaikeampi on kunnollisen työpaikan löytäminen silloin, kun opinnot päättyvät vähäisimmillä tavoitteilla. Tämän tietävät nuoret jo koulun aloittaessaan, he tietävät sen vanhempien sisarusten tai toverien kokemuksista. Opiskelijoiden asunnonsaantivaikkeudet heijastavat ongelmansa koko yhteiskuntaan, niihinkin, joilla asunto sattuu olemaan. Moninkertainen ristipaine ja epävarmuus luovat olosuhteet ja maaperän huumausainekauppiaiden tulla tuotteineen. Tilastot kertovat karmeaa kieltään niistä määristä, joita vuosittain saadaan takavarikoiduksi, mutta vaikeampi on kertoa niistä eristä, jotka joutuvat käyttöön ja tuhoamaan tämän kansan nuorisoa. Eilen, 29 päivänä marraskuuta, vakinaistettiin maassamme kaksi vuotta kokeiluluontoisina toimineet nuorisoasemat, jotka vuoden 1972 alusta alkavat toimia vakinaisina. Näiden kahden kokeiluvuoden aikana ovat nuorisoasemat osoittautuneet erittäin tarpeellisiksi ja näiden toiminnan avulla on voitu auttaa monia vaikeuksiin joutuneita nuoria. Vuonna 1970 kävi näillä asemilla hoidossa yli 1 500 nuorta ja kuluvan vuoden aikana ensimmäisen puolen vuoden kuluessa jo 2 000 henkilöä. Tämä osoittaa asemien toiminnan tarpeellisuuden, mutta myöskin huumausaineiden käytön aiheuttamien ongelmien laajuuden. Vakavaa huomiota on kiinnitettävä niihin huumausainerikollisiin, jotka tuovat maahan ja levittävät huumausaineita sekä valmistavat niitä tarkoituksella, joka merkitsee väärinkäyttöä ja taloudellisen voiton tavoittelua. Rangaistuksen koventaminen ja muiden huumausaineiden väärinkäytön vastustamistyössä tärkeinä pidettävien toimintamuotojen tehostaminen on välttämätöntä, jotta voidaan asettaa esteitä

30.11.1971

241. Ed. Jokinen.

4.

näiden aineiden leviämislle Suomessa. Useissa maissa on nostettu rangaistukset ankarammiksi huumausainerikosten lisääntymaksimien  
essä. Mm. Ruotsissa on keskusteltu rangaistus~~maksimien~~ korottamisesta. Nähtävästi alan ammattirikollisiin voidaan vaikuttaa hillitsevästi ankarampien rangaistusseuraamusten uhalla. Nuorten ihmisten terveyden ja elämän kustannuksella taloudellisiin voittoihin tähtäävä rikollisuus tulee olla ankarammin<sup>i</sup> tuomittava rikos.

30.11.1971.

242. Ed. S. W e s t e r l u n d : Herra puhemies! Huu-  
mausainekysymyksessä on keskeisenä kysymyksenä ennalta ehkäisy.  
Pohjoismaista Norja on onnistunut huumausaineongelman ratkai-  
sussa parhaiten. Suomi on toistaiseksi ollut toisena. Molem-  
missa maissa kaikki huumausaineisiin liittyvä on ollut kiellet-  
tyä käytöstä salakuljetukseen saakka. Tanskassa ja Norjassa  
tilanne on sitä vastoin paljon huonompi. Jos vertaillaan eri  
maiden pääkaupungeissa huumausaineongelman levinneisyyttä kou-  
luihin, voidaan todeta, että Norjan pääkaupungissa ainoastaan  
8 % koululaisista on kokeillut huumausaineita, Suomessa Hel-  
singissä tehdyn koululaistutkimuksen mukaan kokeilleita on  
yli 23 % ja heistä noin 70 % on hashiksen käyttäjiä, jotka  
useimmat kokeilevat myöskin nykyisin LSD:tä. Tukholmassa  
kokeiluprosentti on yli 30, Tanskassa yli 50. Tanskan koulu-  
laisista yli 10 % joutuu lopettamaan koulunkäyntinsä huumaus-  
aineiden haittavaikutusten vuoksi. Tanskassa ja Ruotsissa käyt-  
tö on aina ollut dekrimineralisoitu. Kuitenkin Ruotsin lääkintä-  
hallituksen huumausaineosaston päällikkö Jan Örding on esittä-  
nyt WHO:n seminaarissa, että käyttö pitäisi kriminalisoida,  
koska mm. myyjät Tukholman kaduilla röyhkeästi käyttävät nuoria  
hyväkseen sanomalla, että huumausaineiden käyttö on Ruotsissa  
luvallista ja täten johtavat nuoret uskomaan, että kaikki huu-  
mausaineisiin liittyvä on sallittua. Edellä mainitun perusteel-  
la ja vielä jos otamme esimerkkinä Englannin ja Hollannin,

30.11.1971.

242. Ed. S. Westerlund.

2.

joissa kaikissa huumausaineongelma on ollut huomattavasti pidempiaikainen ongelma kuin meillä ja joissa molemmissa maissa myöskin käyttö on ollut kriminalisoitu, voidaan todeta, että huumausaine-epidemian kasvaessa maassamme meidän tulisi ottaa esimerkkiä sellaisista maista, joissa ongelma on pysytty hoitamaan. Norja tarjoaa tässä suhteessa erinomaisen esimerkin. Siellä on johdonmukainen lainsäädäntö, hyvinhoidettu valistustoiminta sekä riittävät hoito- ja kuntoutusmahdollisuudet. Norjassa ei ole myöskään esiintynyt samanlaista huumausaineita ihannoivaa ja haittavaikutuksia vähättelevää esiintymistä ja kirjoittelua kuin esim. meillä, jonkalainen kirjoittelu lisää myöskin nuorten kokeilunhalua. Nyt kun Norjassa on suunniteltu rangaistusmaksimin korottamista, seillä ei kuitenkaan kukaan ole ehdottanut käytön dekriminalisoimista, vaan se pysyy johdonmukaisesti kiellettyinä. Koska huumausainelaki on tarkoitettu kaikille kansalaisille, on myöskin otettava huomioon, että suurin ryhmä, jota se koskee, on ns. tavallisten nuorten ryhmä eli riskiryhmä. Nämä ovat nuoria, jotka eivät ole koskaan kokeilleetkaan aineilla. Heitä on yli 95 % kaikista maamme nuorista. Näille usein 10 - 15 vuotiaille nuorille on lain muodossa yhteiskunnan selvästi osoitettava, että kaikki huumausaineisiin ryhtyminen ~~xxxxix~~ varsinkin käyttäminen on terveydelle vaarallista, ja LSD<sup>in</sup>, amfetamiinin ja heroniin kohdalla jo ensimmäiset kokeilukerrat saattavat olla ratkaisevia. Siten jo kokeilu tulisi pyrkiä ennalta ehkäisemään. Jotta huumausainepoliisin kuulustelussa käyminen saataisiin nuorille myöskin hoidollisesti mielekkääksi, tulisi nähdäkseni

30.11.1971.

242. Ed. S. Westerlund.

3.

huumausaineryhmien yhteyteen saada sosiaalityöntekijöitä sekä lääkäri. Näiden lausunnot, hoitotoimenpiteet sekä mahdollisuudet muuhun hoitoon tulisi sisällyttää lakiin ja sen vuoksi tulisi saada myöskin laki huumausaineiden väärinkäyttäjien hoidosta, sillä juuri selvät juriidiset seikat erottavat huumausainekysymykset muista päihdekysymyksistä.

44/RS

30.11.1971.

243. Ed. P a a s i v u o r i : Herra puhemies!\$ Huu-  
mausainelakia talousvaliokunnassa käsiteltäessä oltiin täysin  
yksimielisiä siitä, että törkeiden huumausainerikosten rangais-  
tuksia on kovennettava, joka korotettiin hallituksen esityksen<sup>p</sup>  
6 vuoden maksimirangaistus 10 vuoteen. Sen sijaan huumaus-  
aineiden käytön rangaistavuus aiheutti perinpohjaisen keskuste-  
lun. Lopullisesti talousvaliokunnan enemmistö asettui kuitenkin  
kannattamaan hallituksen esityksen mukaista käytön rangaistuk-  
sen poistamista. Olen tätä asiaa vielä perinpohjaisesti miet-  
tinyt, koska vastuu tässä asiassa on suuri. Huumausaineiden  
käytöstä jo täysin riippuvaisia meillä on noin 3 000 enkä <sup>ylikin,</sup> hieman  
<sup>mutta</sup> riskiryhmässä, joka käsittää mm. kokeilijat, uteliaat ja psyyk-  
kisistä ongelmista kärsivät, on yli kymmenkertainen määrä. Ja  
~~kk~~ tätä juuri olisi suojeltava. Kun huumausaineiden käyttö on  
levinnyt lähinnä koululaisten keskuuteen pelottavassa määrässä,  
on vaara, että suurissa joukoissa riskiryhmän alttius riippu-  
vaisuussuhteeseen joutumiseen kasvaa. On myös otettava huo-  
mioon, että käyttäjissä on runsaasti myös niitä, jotka myyvät,  
levittävät ja pitävät hallussaan huumausaineita. Edelleen  
on vielä eräs vaaramomentti se, että juuri nämä vaarallisimmat  
huumausaineet LSD ja heroini tekevät tuloaan Suomenkin mark-  
kinoille. On selvää, että me kaikki jäsenet talousvaliokun-  
nassa niin kuin täällä isossa salissakin olemme sitä mieltä,  
että sairasta nuorta ihmistä ei toki rangaistuksella paranneta.

30.11.1971.

243. Ed. Paasivuori.

2.

Mutta lain mukaan voidaan tällainen nuori jättää <sup>y</sup>mmöskin rannkaisematta ja ohjata hoitoon. Näin asiantuntijoiden mukaan tehdään nykyisinkin. Lääkäreitä ja sosiaali- ja lastensuojeluviranomaista sitoo sitä paitsi vaitiolovelvollisuus, joka edistää <sup>hoitoon</sup> hakeutumista. Myös poliisi on toiminut hoidollisen linjan puolesta varsinkin viime aikoina. Valitettavasti meillä vain ei ole hoitopaikkoja tarpeeksi, ei edes nykyiselle 3000:n määrälle, mitä sitten jos tämä määrä huomattavasti kasvaa, niin kuin on pelättävissä.

Englannissa ja Norjassa käyttö on rangaistava teko ja näissä on myös ongelma vähäisempi. Esim. Norjassa käyttäjien määrä on vain noin kolmannes Suomeen verrattuna. Vaikka lain perusteluissa selvästi sanotaankin, että huumausaineiden käyttöä ei ole rangaistava, jotta ei estettäisi hoitoon hakeutumista, niin on vaara, että yleinen mielipide ja varsinkin riskiryhmät kuitenkin käsittävät lainsäätäjän tarkoituksen huumausaineiden käytön hyväksymiseksi. Ja tässä juuri piilee vaara. Meillä on esimerkkinä mm. aborttilaki, jossa lainsäätäjä tarkoitti, että abortti voidaan tehdä silloin, kun vaikeat sosiaaliset syyt lääketieteellisten syiden ohella ovat olemassa. Valitettavasti vastoin lainsäätäjän tarkoitusta abortista on nykyään muodostunut ehkäisykeino hätäkeinon sijasta. Samaa on sanottava alkoholilainsäädännön liberalisoimisesta. Lainsäätäjä arvelix ~~että~~ ennakkoon, että alkoholin käyttö vähenee, jos siirrytään väkevistä juomista mietojen juomien käyttäjäksi. Päinvastoin on käynyt, sekä mietojen että väkevien juomien käyttö on lisää-



30.11.1971.

243. Ed. Paasivuori.

3.

tynyt yli kaikkien ennakkoarvioiden ja edessämme on yhä vaikeutuva alkoholijuomien väärinkäyttöongelma ja alkoholismin lisääntyminen. Tohtori Pekka Kuusi sanoo eräässä esitelmässään, että kokemuksesta tiedämme, ettei kansaa voi lailla raitistaa. Lainsäädäntö on kuitenkin eräs keino, jonka avulla voidaan jonkin verran hillitä kehityksen kulkuun ei toivottuun suuntaan. Tätä ajatusta muuntaen voimme sanoa, että ~~kan~~ lain rangaistuksen ei voida huumausaineongelmaakaan poistaa, mutta taitavalla lainsäädännöllä voidaan jonkun verran tätä vaikeata huumausaineiden lisääntymistä estää.

30.11.1971

243. Ed. Paasivuori

Sanotaan, että harkinnan tie on jaloin, matkimisen tie helpoin, mutta kokemuksen tie karvain. Olemmeko nyt ehkä jälleen valitsemassa kokemuksen karvaan tien, jonka vakavia seurauksia voimme vain ennalta arvailla. On myös valittaan todettava, kuten jo edellä mainitsin, että meillä ei ole läheskään tarpeeksi hoitopaikkoja. Eivät jotkut AA-klinikat, psykiatriset hoitopaikat tai joku Arkadian poliklinikka pysty kipeää hoitotarvetta ratkaisemaan. Tarvittaisiin kokonainen hoitoketjujärjestelmä, johon kuuluu mm. etsivätyö kaduilla ja kujilla, avohoitoklinikat, psykiatriset erikoisosastot, vieroitusosastot, hoitoyhteisömuotoiset kodit sekä puolimatkan kodit jälkihoitoa varten, potilajasuntolat ja suojatyöpaikat. Tarvittaisiin myös ammatillista kuntoutusta, jo koulutuksen loppuun suorittamismahdollisuuksia, sillä jopa kansakoulu on monelta nuorelta huumausaineen käyttäjältä jäänyt kesken.

Kun puhutaan painokkaasti hoitoon ohjaamisesta, pitäisi toki olla myöskin erimuotoisia hoitopaikkoja. Tässä on myös todettava, ettei edes ennalta ehkäisevään valistustyöhön ole meillä riittävästi budjetissa varoja. Edelleen todettakoon, että huumausaineiden käyttäjien kohdalla olisi ollut vakavasti harkittava tohtori Idänpää-Heikkilän ehdotusta rangaistuksen porrastamisesta niin, että ensin olisi annettu huomautus, sitten lievempi sakko, ankarampi sakko ja vasta sitten mahdollinen vapausrangaistus. Sovelletaanhan tällaista jo eräillä muillalakin sektoreilla.

Nyt on kysymyksessä yli 30 000 nuorta käsittävän riskiryhmään kohdistuva ennaltaehkäisy ja toisaalta noin 3 000 jo

30.11.1971

243. Ed. Paasivuori

riippuvaisuussuhteessa olevan mahdollinen auttaminen. On toivottavaa, että asiaa vielä vakavasti niin suuressa valiokunnassa kuin täällä täysistuntosalissakin vielä harkitaan. Olisi harkittava nimenomaan edes lievemmän rangaistuksen säilyttämistä ennakkoehkäisyn vuoksi näiltä, jotka ovat vain käyttäjiä. Mutta narkomatisoitunutta ei ole kuitenkaan rangaistava, vaan ennen kaikkea osoitettava hoitoon. Tämä periaate olisi otettava huomioon, kun asiaa suuressa valiokunnassa käsitellään.